

Інна Ковальчук

Петро Малик

Чернівці

СОЦІАЛЬНА РОБОТА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ ХРИСТИЯН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ ЯК МЕХАНІЗМ ГАРМОНІЗАЦІЇ І РОЗВИТКУ СОЦІУМУ

У статті звернено увагу на те, що соціальна робота Української церкви християн віри євангельської (УЦХВЕ) відповідає потребам сучасності, є ресурсом соціальної політики та потребує подальшого вивчення і продовження. Вона ґрунтується на принципах людинолюбства, поваги до людини й віри в Бога. Особливістю соціальної роботи Української церкви християн віри євангельської є те, що вона має комплексний характер, багатoproфільна, інтегрує діяльність фахівців різних галузей, добре узгоджена, а члени церкви мають мотивацію до допомоги ближньому. Її особливості забезпечують її результативність і прогнозованість.

Ключові слова: соціальна політика, соціальне служіння, УЦХВЕ, соціальна допомога, соціальна робота, напрями.

The article draws attention to the fact that the social work of the Ukrainian Pentecostal Church (official name in English of Ukrainian Church of Evangelical Faith Christians) meets the needs of today, and is a resource of social policy and requires further study and continuation. It is based on the principles of love for people, respect for man and faith in God. The peculiarity of the social work of the Ukrainian Pentecostal Church is that it is complex, multidisciplinary, it integrates the activities of specialists from different fields, it is well coordinated, and church members are motivated to help their neighbors. Its features ensure its effectiveness and predictability.

Key words: social policy, social ministry, Ukrainian Pentecostal Church, social assistance, social work, directions.

Магістральним напрямом сучасної соціальної політики держави та соціального розвитку Української церкви християн віри євангельської (далі – УЦХВЕ) і громадянського суспільства є забезпечення умов для благополучного життя та самореалізації особистості. Основні принципи державної соціальної політики орієнтовані на створення безпечних умов праці й організацію заходів щодо збереження здоров'я людини, гарантування державою мінімального рівня заробітної плати для особистості, підтримку сімей, материнства, дитинства, молоді, людей з інвалідністю та громадян похилого віку. Церква як соціальний інститут бере участь у розв'язанні соціальних проблем її членів: надає матеріальну підтримку малозабезпеченим, сприяє дозвіллю та позитивному психологічному клімату в колективі та сім'ях віруючих, зокрема, організовує місійні поїздки для допомоги людям у духовних і фізичних потребах. «Тож тому, поки маємо час, усім робімо добро, а найбільш одновірним!» (Гал. 6:10)¹. Також пріоритет у діяльності Церкви та релігійних організацій віддається прояву любові до ближнього, розвитку соціально-реабілітаційних служб для нарко- й алкозалежних, людей похилого віку, реалізації інших заходів соціального захисту для осіб у складних життєвих обставинах. Саме турбота про ближнього є виявом любові до нього, виконання заповіді про любов, сказаної Ісусом. Написано: «А друга однакова з нею: Люби свого ближнього, як самого себе! Нема іншої більшої заповіді над оці!» (Мк. 12:31)².

¹ Біблія / перекл. І. Огієнка. 1962. URL: <https://www.wordproject.org/bibles/uk/index.htm> (дата звернення: 12.04.2025).

² Біблія / перекл. І. Огієнка. 1962. URL: <https://www.wordproject.org/bibles/uk/index.htm> (дата звернення: 12.04.2025).

Ступінь наукової розробки проблеми. Проблемам побудови соціальної держави приділялася і приділяється значна увага в численних дослідженнях. Серед них роботи зарубіжних учених: Ф. Ноймана, Ш. Рамона, Г. фон Хаферкампа, С. Шардлоу й інших. Вони зосереджували свою увагу на обґрунтуванні суті таких понять, як «соціальна робота», «соціальна допомога», «соціальна підтримка». Вітчизняні дослідники частіше акцентують увагу на теоретичному обґрунтуванні вирішення цієї проблематики. Наприклад, науковці О. Горпинич, В. Докаш, І. Зверева, Н. Іванова, А. Капська, В. Коляденко, А. Сіленко й інші досліджують форми реалізації соціальних функцій держави та їхню реалізацією через соціальну політику. Роль церкви у соціальній роботі вивчали: А. Колодний, Л. Филипович, В. Докаш, В. Титаренко, В. Малик, В. Боднарченко, Г. Меренков. Водночас аналіз як вітчизняних, так і зарубіжних досліджень свідчить, що питання взаємозв'язку між соціальною політикою, соціальною роботою держави й соціальною роботою УЦХВС залишається в центрі уваги багатьох гуманітарних наук.

Мета статті – висвітлити актуальність і важливість соціальної роботи Української церкви християн віри євангельської.

Виклад основного матеріалу. Нині спостерігаємо дві тенденції розвитку сучасного суспільства. Перша розкривається в офіційних документах та все більше набуває характеру «людиновимірної» політики, тобто цінності та потреби людини визначають різні параметри соціального життя. Друга тенденція відображає аналіз соціальної роботи як дзеркала суспільних реалій. Соціальні кризи, зумовлені хворобами, спадом економіки, затяжним україно-російським конфліктом, актуалізують потребу окремих соціальних груп у підтримці. Такий стан актуалізує теоретичні та практичні проблеми науковців, фахівців соціальної роботи, пасторів, капеланів і членів УЦХВС, що надають послуги населенню, а це впливає на становлення соціальної політики.

Підкреслимо, що зародження сучасної соціальної роботи бере свої початки із давніх часів існування Церкви. Перші прояви соціального служіння як різновиду державної соціальної роботи мали форму благодійництва. І виражалися в реалізації на практиці одного з біблійних віршів «Хто милостивий до вбогого, той позичає для Господа, і чин його Він надолужить йому» (Прип. 19:17). На практиці, на догоду служінню Богу окремі особи або групи осіб годували й одягали нужденних. Така примітивна допомога часто була стихійною та нерегулярною. Державність практично не змінила форми соціальної роботи. В її основі були почуття жалю до людини, родинні зв'язки чи сусідська взаємодопомога. О. і П. Толочки, М. Грушецький, І. Крип'якевич, монах Нестор у своїх розвідках звертають увагу на те, що слов'янські народи були гуманними до одноплемінників і пробачали ворогів.

Офіційно початок благодійності приписують події укладання договору князя Олега та греків. У документі прописували взаємні зобов'язання з обох боків про обмін полоненими і доправлення їх на батьківщину. Дослідники історії соціальної роботи І. Зверева, Д. Пенішкевич, В. Докаш вважають, що в договорі закладені елементи соціальної роботи, тому документ можна вважати першим доказом піклування держави про громадян. Хоча Церква вважає, що саме Ісус Христос навчив нас прикладу служіння ближньому, яке передав і апостолам. На нашу думку, яскраво це описано в біблійних книгах: Матвія, Марка, Луки, Івана, Діях святих апостолів. Їхній зміст передає приклад служіння Ісуса Христа, а також доводить, що головне служіння апостолів було спрямоване на благо людям, водночас підпорядковане найвищому благу – виконанню волі Бога. Ісус проявляв любов і милість до людей того часу: проповідував Добру Новину для спасіння їхніх душ, годував хлібом, оздоровляв від хвороб і звільняв від злих духів. Він не тільки допомагав людям, але доказав Свою любов, помираючи на хресті за людей, «... щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16)³. Про життя і служіння апостолів Христових ми читаємо в Діях 2:44–45: «А всі віруючі були вкупі,

³ Біблія / перекл. І. Огієнка. 1962. URL: <https://www.wordproject.org/bibles/uk/index.htm> (дата звернення: 12.04.2025).

і мали все спільним. І вони продавали маєтки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба було»⁴.

У V ст. н. ери індивідуальна благодійність замінилася етапом суспільної благодійності. Добре відомі такі її форми: братчини, толока, родинні обряди. Розвиток благодійних функцій відбувався завдяки діяльності церков. Вони мали різні завдання щодо ближнього: лікування, одноразова допомога, харчування, милостиня, допомога нужденним. Така ситуація змінила акцент у соціальному житті суспільства в бік громадської опіки над тими, хто потребував допомоги, і виконувала роль соціального амортизатора, одухотвореного Святим Духом. Бо вплив Церкви на життя пересічних людей був значним. До форм благодійності громади належала різна допомога за потребами населення. Для знедолених дітей організовували сирітські притулки, а для безхатченків – хостели. Отже, благодійність того часу, як і нині, була спрямована на матеріальну допомогу, а також на спасіння людської душі.

Прийняття християнства в Київській Русі зумовило появу нової форми соціальної опіки – конфесійну допомогу. Ціллю допомоги стала реалізація на практиці головної заповіді християнського віровчення: *«Не будеш мститися, і не будеш ненавидіти синів Свого народу. І будеш любити ближнього свого, як самого себе! Я Господь!»* (Лев. 19:18). У практику соціального служіння ввійшли ключові принципи біблійного вчення Ісуса Христа, реалізація на практиці біблійного вірша *«Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Закон і Пророки»* (Мт. 7:12)⁵.

У цей період спостерігається також факт переходу стихійно організованої соціальної допомоги Церкви до продуманої системи на чолі із християнськими лідерами, культивування ідей християнської моралі. Під час благодійності на практиці реалізовували біблійні цитати: *«Отож, як твій ворог голодний, нагодуй його; як він прагне, напій його, бо, роблячи це, ти згортаєш розпалене вугілля йому на голову»* (Рим. 12:20)⁶. Тому бути благодійником було почесно та достойно перед Богом. Згадуючи про період Київської Русі, треба зазначити, що майнове розшарування людей, втрата зв'язку з Богом зумовили війну, що залишила негативний відбиток не лише на практиці, але й на теорії соціальної роботи Церкви. На новому рівні, з новими формами й методами допомоги соціальне служіння Церкви проявило себе уже в XIX ст. Підкреслимо, що соціальна робота УЦХВС є частиною їхнього служіння. Вона має історичне коріння. Наприклад, лідером соціального служіння в Галичині наприкінці XIX – на початку XX ст. був Теодор Цеклер. Знаний єпископ, проповідник, освітянин, діяч. Завдяки його діяльності було відкрито двадцять одне відділення освітньо-соціальних закладів у Галичині, які дістали назву «інститути Цеклера»⁷. Вироблена протягом восьми століть система соціальної допомоги, започаткована Церквою, постала через утілення на державному рівні принципів: передачі державою благодійних органів, організацій і установ органам земського та міського самоуправління; через увагу до профілактики збідніння і безробіття; через децентралізацію системи опіки, індивідуалізації допомоги населенню; через перехід до «відкритого» типу суспільної опіки. Про це пишуть народознавці, історики та богослови: Д. Наулко, П. Брицький, згадує В. Когут. У радянську добу соціальна допомога стала частиною побудови соціалістичного суспільства, що теоретично гарантувало рівність усіх перед законом, а на практиці викривляло багато ідей соціального захисту та допомоги. Проте доцільно згадати, що діяла ідея допомоги жінкам при народженні дитини, допомога малозабезпеченим, соціально незахищеним групам населення, пенсійне забезпечення. Проте ці види допомоги мали лише матеріальний характер, часто сприймалися як формальність, що призвело до втрати форм добросусідства, безкорисливої турботи про ближнього, одухотворення соціальної

⁴ Біблія / перекл. І. Огієнка. 1962. URL: <https://www.wordproject.org/bibles/uk/index.htm> (дата звернення: 12.04.2025).

⁵ Біблія / перекл. І. Огієнка. 1962. URL: <https://www.wordproject.org/bibles/uk/index.htm> (дата звернення: 12.04.2025).

⁶ Біблія / перекл. І. Огієнка. 1962. URL: <https://www.wordproject.org/bibles/uk/index.htm> (дата звернення: 12.04.2025).

⁷ Клоновський Ю. Джерела до вивчення освітньо-опікунської діяльності Т. Цеклера. *Вісник освіти та науки*. 2024. № 2. С. 770.

допомоги, що забезпечувала Церква. Чимало задекларованих прав на практиці неможливо було реалізувати через непродуманість системи праці й охорони життя людини.

Відродження традицій соціальної допомоги активно почало проявлятися в період незалежності України. На цьому історичному відтинку відродили свою благодійну діяльність релігійні організації, з'явилися громадські організації, що працюють за проєктним методом, пожвавили свою роботу державні структури із соціального захисту. Проте в умовах воєнного стану відчувається істотне скорочення фінансування на соціальну сферу за зростання попиту на послуги. Тому актуальним знову стає соціальне служіння церков, яке дещо закриває дірки державної системи соціального захисту та допомоги.

Соціальна робота УЦХВС є відображенням економічно, історично, національно детермінованої соціальної політики держави⁸. На нашу думку, основою для соціального служіння УЦХВС є: біблійне вчення та приклад Ісуса, життя апостолів, віра, проявлена в любові до ближніх. *«Бо як тіло без духа мертве, так і віра без діл мертва!»* (Як. 2:26)⁹. Церква робить добро саме тому, що віра в Бога – це не просто слова, це також добрі справи, які є підтвердженням віри в Ісуса. Віра в Бога слугує мотивацією для добрих справ заради ближнього.

Соціальна політика УЦХВС в умовах сьогодення спрямована на: гармонізацію соціальних відносин усередині Церкви з метою забезпечення потреб індивідів і соціальних груп; організацію діяльності для оптимізації життєвого простору людини; регуляторну діяльність зі сприяння подоланню проблемних питань існування людини (хвороба, в'язниця, армія, поліція, малозабезпеченість); ефективну управлінську соціальну політику. Отже, вона гармонізує суспільні інтереси через реалізацію на практиці планування, а також науково-технічних, організаційно-економічних, морально-правових заходів, що мають біблійне спрямування. Зазначимо, що характер і зміст соціальної роботи протестантських церков, а також її моделі залежать від вибору векторів і моделей соціального служіння і життя Церкви.

УЦХВС підтримує більшість законів держави щодо соціальної сфери. Серед яких закони України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні»¹⁰, «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»¹¹, «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям»¹² та інші.

У світовій і вітчизняній науковій думці все більше формується низка можливих підходів стосовно взаємозв'язку соціальної роботи Церкви із соціальною роботою держави. Тому що часто у процесі надання допомоги соціальні працівники й капелани, пастори співпрацюють. Визначимо, що недоліком соціального служіння УЦХВС є замала обізнаність зі світськими технологіями соціальної роботи, а державна соціальна допомога потерпає від бюрократизму. Часто участь держави в соціальній роботі набуває форм матеріальної підтримки соціальної допомоги, розумного адміністрування та організаційного управління, а інноваційна політика, людський фактор, допомога пасторів, капеланів, соціальних працівників Церкви вносять у соціальну політику держави «живу душу» людського спілкування. На нашу думку, соціальна робота УЦХВС має деякі переваги перед соціальною роботою держави. Вона часто набуває ролі мистецтва, що синкретизує музику, дію і молитву, опирається на людиновимірні аспекти спілкування. Зазвичай соціальна робота УЦХВС реалізується в контексті соціальної політики держави та проявляється як милосердя до тих, хто потребує допомоги, а соціальні працівники Церкви часто виступають лише виконавцями директив, які доводяться до них «зверху». За таких умов, вважаємо, буде слушною думка В. Докаша: «Соціальна робота може виступати

⁸ Кулачок Л. Надання соціальних послуг в Україні: реалії та перспективи. *Право і безпека*. 2006. № 53. С. 125–127.

⁹ Біблія / перекл. І. Огієнка. 1962. URL: <https://www.wordproject.org/bibles/uk/index.htm> (дата звернення: 12.04.2025).

¹⁰ Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (дата звернення: 10.02.2025).

¹¹ Про державну допомогу сім'ям з дітьми. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text> (дата звернення: 10.02.2025).

¹² Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text> (дата звернення: 10.02.2025).

організаційним інструментом реалізації соціальної політики держави або максимально наближатися до самої соціальної політики, спрямованої на гармонізацію соціальних відносин через організацію і надання допомоги індивідам, групам людей і спільнотам, що відчують труднощі у соціальному функціонуванні, шляхом підтримки, корекції та реабілітації, а також через зміни окремих елементів соціальної системи наближатися до соціального забезпечення»¹³. У такому разі зручно, щоб соціальна робота Церкви набула ознак технології формування, утілення та реабілітації життєвих сил людини. Звернімо увагу на те, що соціальна робота УЦХВС впливає на державну соціальну політику, наприклад: не стоїть осторонь проблем різних людей, але, за можливості, допомагає.

Натепер для низки країн Європи й частково України характерні деінституалізація та дебіюрократизація соціальної політики для наближення її до конкретного громадянина. Серед членів УЦХВС ця проблема давно вирішена. Свідчення тих, хто отримав допомогу від Церкви у важкі періоди свого життя, переконують, що надана соціальна підтримка зумовила мотивацію людини до пошуку Бога й до надання допомоги тим, хто її потребує. Чимало таких людей стали часиною Церкви й активно допомагають тим, хто потребує допомоги. Вирішили взяти за приклад життя інших людей Церкви, брати участь у соціальній роботі й активно допомагати тим, хто потребує допомоги. Отже, Церква може бути як джерелом, так і посередником у наданні соціальної допомоги.

В умовах сьогодення панівними принципами соціальної допомоги УЦХВС є такі: надання соціальної допомоги незалежно від раси та національності; здійснення соціальної підтримки незалежно від місця проживання людини; застосування спеціальних норм для визначення права людини на психологічну, медичну та матеріальну допомогу із причини тимчасової непрацездатності; збереження соціального благополуччя людини та приведення людей до віри в Бога.

Вивчення звітів з діяльності УЦХВС переконує, що соціальна робота УЦХВС ведеться в таких напрямках:

- відкриття та утримання дитячих будинків-сиротинців для дітей і підлітків;
- підтримання церковними громадами прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу, у яких на виховання взяті прийомні діти;
- проведення церковними громадами благодійних обідів для малозабезпечених груп населення, дітей-сиріт, напівсиріт, людей з інвалідністю;
- постійне надання гуманітарної допомоги малозабезпеченим;
- надання гуманітарної допомоги для напівсиріт, дітей-сиріт, дітей-інвалідів, дітей із малозабезпечених родин;
- надання постійної гуманітарної допомоги через місії УЦХВС для шкіл-інтернатів;
- ремонт інтернатівських будівель коштом місії;
- надання гуманітарної допомоги для притулків, училищ соціальної реабілітації, колоній у справах неповнолітніх, а також допомоги в обладнанні класів та інших приміщень;
- організація оздоровлення дітей-сиріт, напівсиріт, з малозабезпечених і багатодітних родин;
- при багатьох місіях УЦХВС працюють лікарі-волонтери з надання безкоштовних медичних послуг для малозабезпечених сімей (стоматологічна допомога, доророва допомога, консультації фахівців і безкоштовне надання медикаментів);
- робота при УЦХВС виїзної медичної клініки, яка практикує безкоштовні медичні послуги для сільського населення (консультації, медичний огляд лікарями-волонтерами)¹⁴.

Соціальна робота УЦХВС не завжди є однозначною, але в кожен період своєї діяльності пристосовується до викликів, з розумінням потреб людей.

¹³ Докаш В. Вступ до спеціальності «Соціальне забезпечення»: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2016. С. 21.

¹⁴ Звіт про соціальну роботу серед дітей та молоді. URL: <https://www.chve.org.ua/zvit-pro-sotsialnu-robotu-sered-ditei/> (дата звернення: 12.03.2025).

Волонтерами здійснюється профілактична робота в дитячих і молодіжних закладах щодо важливості здорового способу життя. Поширюються програми профілактики СНІДу, паління, наркотиків, алкоголю. Організовується діяльність дитячих і молодіжних програм духовно-морального змісту. Вони мають за мету сприяти поширенню високоморальної культури поведінки в молодіжному середовищі.

При УЦХВС діє відділ соціальної праці. Працівники відділу проводять роботу в закладах пенітенціарної системи. Практикують профілактичну роботу в закладах загальної середньої освіти. Її зміст становлять теми, спрямовані на подолання ВІЛ/СНІДу, туберкульозу, наркоманії. Також за програмами соціальної роботи надається допомога ВІЛ-інфікованим, хворим на туберкульоз тощо. На базі відділу соціальної праці відкриті та працюють реабілітаційні центри.

Уважаємо важливим те, що відділ дбає про наступність і передачу знань членам Церкви. Із цією метою фахівці відділу проводять постійну підготовку служителів для подальшого поширення соціальної праці в Україні¹⁵. У рамках цього напряму роботи Чернівецька біблійна семінарія виступила співорганізатором Міжнародної наукової конференції «Суспільство, держава і церква: виклики в часі війни», що відбулася 24–25 квітня 2025 р. в місті Хмельницькому¹⁶.

З перших днів російсько-української війни УЦХВС не залишилась осторонь усіх подій, але допомагала людям усіх рівнів. Спочатку – щоденні поїздки з гуманітарною допомогою, продуктами харчування та одягом, засобами особистої гігієни, медикаментами, будматеріалами й іншим. Потім кожного дня віруючі розширювали свою діяльність у піклуванні про людей, з розумінням, що допомога ближнім – це їхня місія та служіння. Практикуються заходи з підтримки внутрішньо переміщених осіб і дітей, чий батьки захищають територіальну цілісність України. Має місце у змісті соціальної роботи допомога воїнам і людям цивільним, що перебувають у різних куточках нашої країни, а також допомога для родин, які зазнали втрат унаслідок воєнного вторгнення РФ. Від початку повномасштабної війни церковні громади стали прихистком для багатьох тисяч беззахисних людей, які, маючи все, залишились без нічого. УЦХВС продовжує надавати різного виду допомогу і дотепер у кожній області країни, особливо в областях, де триває жорстока війна.

У рамках соціальної та благодійної роботи УЦХВС спільно із благодійними організаціями та фондами надана допомога в таких напрямках, як: евакуація, транзит, прихисток, гуманітарна допомога, обіди нужденним і військовим, медичні автомобілі, автомобілі та спецтехніка, буржуйки, медикаменти та медобладнання, дрони, генератори, екофлоу, РЕБ, тепловізори, намети, турнікети, старлінки й інше.

Останніми роками поширилася практика капеланства. Капелан – це уповноважений представник церкви для задоволення духовних потреб людей з обмеженим доступом (військових, засуджених, хворих тощо)¹⁷. Уважаємо за доцільне коротко схарактеризувати соціальну роботу цього напряму. Як не дивно, але в'язниці, як свідчить Святе Письмо, з'явилися саме з ініціативи Божого народу для укриття тих, хто прагнув сховатися від самосуду скривджених. Капелани відвідують місця позбавлення волі з метою проповіді Божого Слова. Департамент УЦХВС опікується 119 установами Кримінально-виконавчої служби. А Українська християнська місія «Духовна та благодійна опіка в місцях позбавлення волі» має доступ до всіх виправних установ¹⁸. Окремим напрямом роботи капелана є служіння військовим. Військове капеланство за період війни виробило свої форми та методи діяльності. Серед яких добре відоме

¹⁵ Звіт про соціальну роботу серед дітей та молоді. URL: <https://www.chve.org.ua/zvit-pro-sotsialnu-robotu-sered-ditei/> (дата звернення: 12.03.2025).

¹⁶ Програма Міжнародної наукової конференції «Суспільство, держава і церква: виклики в часі війни». Хмельницький, 2025. 5 с.

¹⁷ Когут В. Капеланство. Нововолинськ, 2023. С. 15.

¹⁸ Когут В. Окремий напрям капеланства. *Капеланство* / В. Когут. Нововолинськ, 2023. С. 33–34.

багатьом військовим – волонтерство. Капелани моляться з військовими, беруть участь у переговорах з визволення полонених, надають психологічну допомогу воїнам. Служать пораненим у шпиталях. Як зауважує В. Когут, основні проблеми, з якими стикаються військові капелани, такі: суїцид серед військових, відсутність підтримки військового з боку сім'ї, депресія, зрада на рівні командування¹⁹.

Також капелани практикують служіння в патрульній поліції. Основне завдання – духовно-психологічна підтримка поліцейського персоналу під час чергування, телефоном або на вимогу²⁰.

На особливу увагу в умовах воєнного конфлікту заслуговує соціальна благодійність. Доброчинна діяльність Церкви на рівні держави регламентується Законом «Про благодійну діяльність та благодійні організації»²¹. За цим документом «благодійність є добровільною безкорисливою пожертвою фізичних та юридичних осіб у наданні соціальним групам та окремим громадянам матеріальної, фінансової, організаційної та іншої благодійної допомоги»²². Цей феномен в УЦХВС базується на таких суттєвих ознаках:

- 1) усвідомлення мети;
- 2) безкорисливість і добровільність у роботі;
- 3) реалізація на практиці розуміння необхідності впровадження програм соціальної реабілітації тих, які потребують підтримки;
- 4) надання фінансової, консультативної, організаційної допомоги тощо;
- 5) практикування різних форм благодійної допомоги, як-от: милостиня, філантропія, опіка, патронаж, меценатство, спонсорство²³.

Успіх у соціальній роботі УЦХВС залежить від соціальної орієнтованості керівників соціальної роботи та волонтерів. Під соціальною орієнтованістю ми розуміємо показник, який узагальнює різні риси людини, що надає допомогу, характеризує злитість практичного мислення з навичками надання соціальної допомоги різним групам тих, хто її потребує.

Соціальна орієнтованість соціальних працівників УЦХВС формується під час навчання в Чернівецькій біблійній семінарії за програмою «Соціальна робота», а закріплюється у процесі практичної діяльності, шляхом уточнення теоретичних положень на практиці. Вона передбачає глибоку віру фахівця в Бога та соціальну спрямованість його мислення, високу загальнолюдську культуру, знання мов, прогностичні вміння, комунікабельність і навички роботи з людьми, здатність викликати до життя резерви інтелектуального, фізичного, психологічного та духовного потенціалу людини, що опинилася у складній життєвій ситуації. На це звертають увагу богослови Дж. Бош, Д. Джі, Л. Джетер, В. Кліпперт, Г. Моннінгер, М. Ригге, Ч. Райлі, Вокер, Дж. Хант.

Вищезазначене дозволяє нам зробити декілька висновків.

Соціальна робота УЦХВС ґрунтується на духовно-моральній і етичній доміні, тому її ключовим завданням є збереження соціальної рівноваги та стабільності.

Зазначимо, що зміст моделей соціальної роботи УЦХВС визначається характером діяльності УЦХВС, ступенем розвитку різних напрямів служіння, а також бажанням кожного члена Церкви індивідуально бути задіяними в роботі.

Зв'язок між соціальною політикою держави й соціальною роботою церкви УЦХВС полягає в тому, що держава законодавчо визначає напрями та зміст соціальної політики, соціальна

¹⁹ Когут В. Капеланство. Нововолинськ, 2023. С. 94–95.

²⁰ Когут В. Капеланство. Нововолинськ, 2023. С. 119.

²¹ Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (дата звернення: 12.03.2025).

²² Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (дата звернення: 12.03.2025).

²³ Докаш В. Вступ до спеціальності «Соціальне забезпечення» : навчальний посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. С. 84.

робота Церкви може впливати (а подекуди і впливає) на характер і зміст соціальної політики держави.

Цілком у дусі сучасних реалій можна побачити характер і зміст подальших трансформацій соціального служіння УЦХВС. Уважаємо, що потребують уваги такі проблеми: відсутність належної кількості кваліфікованих викладачів для підготовки соціальних працівників Церкви; необхідність створення осередків соціального служіння при різних помісних церквах УЦХВС, збільшення витрат на різні напрями соціального служіння, теоретична й інформаційна необізнаність членів Церкви про її соціальну роботу.

Список використаної літератури:

1. Біблія / перекл. І. Огієнка. 1962. URL: <https://www.wordproject.org/bibles/uk/index.htm> (дата звернення: 12.04.2025).
2. Докаш В. Вступ до спеціальності «Соціальне забезпечення»: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2016. С. 121–135.
3. Дьяченко В. Концептуальні засади реформування системи соціальних послуг в Україні. *Соціальна політика і соціальна робота*. 2007. № 1. С. 5–16.
4. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (дата звернення: 12.03.2025).
5. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text> (дата звернення: 10.02.2025).
6. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text> (дата звернення: 10.02.2025).
7. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text> (дата звернення: 10.02.2025).
8. Звіт про соціальну роботу серед дітей та молоді. URL: <https://www.chve.org.ua/zvit-pro-sotsialnu-robotu-sered-ditei/> (дата звернення: 10.02.2025).
9. Когут В. Капеланство. Нововолинськ, 2023. 159 с.
10. Клоновський Ю. Джерела до вивчення освітньо-опікунської діяльності Т. Цеклера. *Вісник освіти та науки*. 2024. № 2 (20). С. 770.
11. Кулачок Л. Надання соціальних послуг в Україні: реалії та перспективи. *Право і безпека*. 2006. № 53. С. 125–127.
12. Новіков В. Завдання соціальної політики на сучасному етапі ринкових перетворень. *Соціальна політика і соціальна робота*. 1997. № 2. С. 3–14.
13. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / за заг. ред. А. Капської, І. Пінчук, С. Толстоухової. Київ: УДЦССМ, 2000. 260 с.
14. Ткаченко Ю. Особливості надання соціальних послуг в Україні. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету*. Серія «Економічні науки». 2009. № 24. С. 333–336.
15. Шевченко В. Соціальний захист в економічній структурі суспільства. *Соціальний захист*. 1998. № 8. С. 33–40.

References:

1. Ohiienko, I. (1962). Bible. URL: <https://www.wordproject.org/bibles/uk/index.htm> (data zverennia: 12.04.2025).
2. Dokash, V. (2016). Introduction to the “Social Securi” specialty. Chernivtsi: Chernivetskyi nats. un-t [in Ukrainian].
3. Diachenko, V. (2007). Conceptual principles of reforming the system of social services in Ukraine. *Sotsialna polityka i sotsialna robota* [in Ukrainian].
4. The Law of Ukraine “On the Fundamentals of Social Protection of Persons with Disabilities in Ukraine”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> [in Ukrainian].
5. The Law of Ukraine “On State Assistance to Families with Children”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text> [in Ukrainian].

6. The Law of Ukraine “On State Social Standards and State Social Guarantees”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text> [in Ukrainian].
7. The Law of Ukraine “On State Social Assistance to Low-income Families”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text> [in Ukrainian].
8. Zvit pro sotsialnu robotu sered ditei ta molodi. Retrieved from: <https://www.chve.org.ua/zvit-pro-sotsialnu-robotu-sered-ditei/> [in Ukrainian].
9. Kohut, V. (2023). Capelanne. Novovolynsk [in Ukrainian].
10. Klonovskyi, Yu. (2024). Sources for the study of educational and guardianship activities of T. Zeckler *Visnyk osvity ta nauky* [in Ukrainian].
11. Kulachok, L. (2006). Provision of social services in Ukraine: realities and prospects. *Pravo i bezpeka* [in Ukrainian].
12. Novikov, V. (1997). Tasks of social policy at the current stage of market transformations. *Sotsialna polityka i sotsialna robota*. 2 [in Ukrainian].
13. Kapskoi, A. (2000). Dictionary-reference for social teachers and social workers. Kyiv: UDTsSSM [in Ukrainian].
14. Tkachenko, Yu. (2009). O. Peculiarities of providing social services in Ukraine. *Zb. nauk. pr. Cherkaskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriiia “Ekonomichni nauky”*. 24 [in Ukrainian].
15. Shevchenko, V. (1998). Social protection in the economic structure of society. *Sotsialnyi zakhyst* [in Ukrainian].

Подано в редакційну колегію 11.03.2025

Подано до друку 01.07.2025